

Tieteellisiin tai opetustarkoituksiin käytettävien eläinten suojelun neuvottelukunnan kokous 4, 3/2019

Pöytäkirja

Aika 5.6.2019 klo 12:30 – 15:30
Paikka Etelä-Suomen aluehallintovirasto (ESAVI), Helsinki

Jäsenet ja (varajäsenet)

Outi Vainio, puheenjohtaja, Helsingin yliopisto
(~~Eero Lehtonen~~, varapuheenjohtaja, Helsingin yliopisto, emeritus)

~~Raimo Tuominen~~, Helsingin yliopisto: tieteellinen tutkimus ja opetus
(**Petra Sipilä**, Turun yliopisto)

~~Esa Hohtola~~, Oulun yliopisto, emeritus: tieteellinen tutkimus ja opetus
(~~Joni Mäki~~, Oulun yliopisto)

Kristiina Haasio, Orion Oyj, emerita: teollisuus
(~~Jukka Puoliväli~~, Charles River DRS Finland)

Emrah Yatkin, Turun yliopisto: eläinten hoito ja eläimille tehtävät toimenpiteet
(**Niina Kemppinen**, Helsingin yliopisto)

Anna Meller, Helsingin yliopisto: eläinlääketieteellinen asiantuntemus
(~~Lasse Saloranta~~, Orion Oyj)

Mai Kivelä, Animalia ry: vapaaehtoinen eläinsuojelutyö
(**Maria Lindqvist**, Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto ry)

Tuula Heinonen, FICAM: vaihtoehtoiset menetelmät
(**Tiina Palomäki**, Fimea)

~~Matti Viluksela~~, Itä-Suomen yliopisto: vaihtoehtoiset menetelmät
(~~Teija Oinonen~~, Orion Oyj)

Hanna-Marja Voipio, Oulun yliopisto: eläinten hyvinvointia koskeva tutkimus
(**Satu Mering**, Experimentica Oy)

~~Paula Hirsjärvi~~: eläinten pidon etiikka tai yhteiskuntatieteellinen tutkimus
(**Saara Reiman**)

Tapani Parviainen, Etelä-Suomen aluehallintovirasto ESAVI
(**Eila Kaliste**, Etelä-Suomen aluehallintovirasto)

~~Tuomas Parkkari~~, Opetus- ja kulttuuriministeriö
~~Sami Niinimäki~~, Opetus- ja kulttuuriministeriö

Tiina Pullola, pysyvä asiantuntija, Maa- ja metsätalousministeriö

Satu Raussi, Eläinten hyvinvointikeskus
Tiina Kauppinen, Eläinten hyvinvointikeskus

Eila Kaliste, sihteeri, Etelä-Suomen aluehallintovirasto ESAVI

Jakelu Neuvottelukunta, Eläinten hyvinvointikeskus

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 12.35.

2. Edellisen pöytäkirjan hyväksyminen

Pöytäkirja on ollut kommentoitavana TOKES-työtilassa. Hyväksyttiin.

3. Ministeriön terveiset

Tiina Pullola kertoi uuden hallituksen ohjelman olevan valmis ja ministerinimitysten olevan tulossa. Hallitusohjelmaan on kirjattu eläinkokeita korvaavien menetelmien edistämiseen lisärahoitus 200 000 vuodessa neljän vuoden ajaksi. Vielä ei ole tietoa siitä, mihin tarkoitukseen rahoitus on tarkoitettu. Ministeriö on vienyt hallitukselle viestiä siitä, että Suomi ei ole pystynyt osallistumaan EU-NETVAL-validointitutkimuksiin, koska kansallista rahoitusta ei ole tähän osoitettu.

EU-NETVAL on laboratorioverkosto, jonka tehtävänä on validoida (testata menetelmien luotettavuutta) eläinkokeille korvaavia menetelmiä, joilla pyritään korvaamaan eläinten käyttöä lakisääteisessä testaamisessa. EURL ECVAM (European Union Reference Laboratory for alternatives to animal testing) koordinoi validointeja. Jäsenvaltioiden on rahoitettava maassaan tehtävät validoinnit. Suomessa FICAM on mukana tässä verkostossa.

4. Hyönteiset koe-eläiminä

TOKES on aiemmin päättänyt tutustua ja mahdollisesti ohjeistaa hyönteisten käyttöä tutkimuksessa. Aiemmin hyönteisillä tehtävää tutkimusta esittelivät TOKES-kokouksessa Tampereen yliopistosta Susanna Valanne (banaanikärpäset) sekä LUKEsta Pertti Marnila ja Susanne Heiska (hyönteiset ruokana). Kokous päätti edellisessä kokouksessaan, että sihteeri valmistelee seuraavan kokouksen ohjeistuksen pohjaksi ehdotusta mukaan otettavista eläinlajeista ja tarkastelun rakenteesta, aiheena tutkimuksessa käytettävien selkärangattomien eläinten ylläpidon, kuljettamisen ja lopettamisen hyvistä käytännöistä.

Sihteeri pyysi valmistelua varten ehdotuksia mukaan otettaviksi lajeiksi Tampereen yliopistosta, LUKElta ja Eläinten hyvinvointikeskukselta. Tampereen yliopisto antoi ehdotuksia banaanikärpäsen osalta hyviksi käytännöiksi. LUKE ehdotti yhteisen hankkeen perustamista, jossa luotaisiin hyvät käytännöt tavallisimmille käytössä oleville selkärangattomille. Hankkeen lajilistalla voisi olla ainakin hyönteisiä, jotka on otettu tuotannolliseen käyttöön Suomessa tai joita Suomessa tutkitaan, kuten kotisirkka (*Acheta domestica*), mustasotilaskärpänen (*Hermetia illucens*), jauhopukki (*Tenebrio molitor*), kesymehiläinen (*Apis mellifera*), *Ruspolia differens*, *Gryllus bimaculatus* ja *Blaptica dubi*.

Kokous keskusteli ehdotuksesta ja piti LUKE:n ehdottamaa yhteistyötä hyvänä. LUKEa pyydetään ottamaan hankkeen suunnittelusta vetovastuu. TOKES on mukana yhteistyötahona, tutkimus ei kuitenkaan ole sen päätehtävä. Sihteeri toimii TOKESin yhteyshenkilönä.

5. 3R-periaatteen edistäminen

3R-työryhmä suunnittelee ja järjestää koulutusta, tekee ehdotuksen maa- ja metsätalousministeriölle vaihtoehtomenetelmien edistämiseen jakaman rahoituksen käytöstä sekä valmistelee 3R-konsortion perustamista. Työryhmä esittelee konsortiosuunnitelmaa posterilla tulevassa FELASAn (Federation for Laboratory Animal Science Associations, eurooppalainen koe-eläinjärjestöjen katto-organisaatio) kokouksessa.

Tuula Heinonen ja Tiina Palomäki ovat kirjoittaneet artikkelin SIC!-lehteen viranomaisille 2018 tekemänsä kyselyn tuloksista: Eläinkokeettomilla tutkimusmenetelmillä ennustavampaa tietoa turvallisuudesta ja tehosta. Artikkelin on ollut kommentoitavana 5.6.2019 saakka.

3R-Ryhmä piti kokouksen 29.5.2019 valmistuen toimintasuunnitelmaa vuodelle 2019 ja ehdotuksen ministeriön rahoituksen käyttämiseksi. Mukana olivat osan aikaa myös TOKES-puheenjohtaja, sihteeri sekä Tiina Pullola ministeriöstä. Ryhmä keskusteli 3R-ryhmän kokoonpanosta, tavoitteista ja toiminnan budjetoinnista. Ryhmän puheenjohtaja toivoi ryhmään vahvistusta erityisesti viranomaisvaatimuksiin liittyvien vaihtoehtomenetelmien tuntemuksen osalta. Nykyisiä 3R-ryhmäläisiä on eläköitymässä ja jatkuvuuden kannalta olisi tarpeen saada uusia jäseniä mukaan. Syksyllä perustetaan 3R-konsortio, jonka toiminnan alettua ryhmää on mahdollista laajentaa myös konsortion jäsenillä. Keskustelu ryhmä täydentämisestä tässä vaiheessa jäi kesken.

3R-puheenjohtaja esitteli ryhmän toimintasuunnitelmaa ja budjettiesitystä vuodelle 2019, mukaan lukien ehdotustaan ryhmän täydentämiseksi tässä vaiheessa. Ryhmä ei ollut yksimielinen täydentämisestä. TOKES-puheenjohtaja totesi TOKESin nimeävän ryhmän jäsenet, koska TOKES on ryhmän perustanut. On tärkeää, että TOKES-jäsenet tietävät, miten ryhmää täydennetään ja miten ryhmälle voidaan ehdottaa tehtäviä. Ehdotukset molempien osalta on tultava TOKES-kokousten kautta. Ryhmän jäseneksi voisi olla kiinnostusta myös etiiikan ja eläinsuojelun tahoilta.

3R-ryhmän toivotaan tuovan yksimielisen ehdotuksensa jäsenmuutoksista seuraavan kokouksen asialistalle. Toimintasuunnitelma ja rahoitusehdotus ministeriölle hyväksyttiin muilta osin.

Toimintasuunnitelman käsittelyn yhteydessä kokous keskusteli myös 3R-konsortion perustamisen suunnitelmista: syksyllä pidetään kokoukset, joihin kutsuttavat henkilöt selvitetään kartoitusten avulla, tarkoituksena saada mukaan osajia Replacement- ja Refinement-alalta. Kokoontumisissa keskustellaan konsortion tulevista tehtävistä ja yhteyshenkilöistä. Toiminnasta vastaamaan perustetaan pieni ydinryhmä. Konsortion perustaminen voi siirtyä osin myös seuraavalle vuodelle. Epäselvää on, olisiko TOKESilla linkki 3R-konsortion ydinryhmään ja millainen tämä tulisi olemaan.

Puheenjohtaja toivoi 3R-ryhmän tuovan 3R-konsortion perustamisen tavoitteet ja keinot kirjallisina seuraavaan kokoukseen. Tarkempaa kuvausta tarvitaan myös siitä, miten ihmiset valitaan kokoontumisiin ja miten ydinryhmä on tarkoitus muodostaa esimerkiksi koon ja jäsenten valintaperusteiden osalta.

3R-konsortion toiminnalle on mietittävä pelisäännöt. Kokouksessa ehdotettiin toimintamalliksi esimerkiksi ETPLAS:n toimintatapaa tai säätiön perustamista. 3R-konsortio ei jaa rahoitusta tutkimukselle, vaan kehittää 3R-koulutusta ja 3R-tiedon jakamista. Puheenjohtaja pyysi 3R-ryhmää tekemään ehdotuksen 3R-ryhmän ja 3R-konsortion välisestä suhteesta sekä TOKESin roolista.

6. Videoesitykset

Tiina Kauppinen on koostanut viisi videota TOKES-jäsenten haastatteluista. Kokous totesi toimitustyön olevan erinomaista ja keskusteli videointien onnistumisesta ja ehdotti joitain muokkauksia tai uusia teemoja. Haastateltaviksi halukkaat voivat sopia Tiinan kanssa toteuttamisesta.

7. EU-komission osoittama tehtävä

EU:n kansallisten komiteoiden tehtävänä on hankelupien harmonisointi, 3R-periaatteiden edistäminen sekä hyvinvointiryhmien toiminnan tukeminen. EU-komission tärkeimpänä tavoitteena tällä hetkellä on edistää hankelupahakemusten käsittelyn yhtenäisyyttä, jonka tehtävän komissio on osoittanut kansallisille komiteoille.

Outi Vainio on ollut hankelupalautakunnan vieraana kertomassa komission toimeksiannosta. ESAVIN hyvinvointiryhmille järjestämässä päivässä olivat esillä muun muassa gm-eläinten lupakäytännöt, hankelupalautakunnan ajankohtaisia asioita sekä EU-komission antama tehtävä hankelupa-arvioinnin ja vakavuuden arvioinnin osalta. Syksyllä järjestettävän yhteisen tapaamisen (TOKES; Hankelupalautakunta, Hyvinvointiryhmät) päiväksi kokous päätti 29.8.2019 klo 9.30 - 15.30 Pasilassa. Ohjelmaa suunnittelevat puheenjohtaja, sihteeri ja Tiina Pullola. Sihteeri valmistele asiaa. Tavoitteena olisi luoda kirjallista materiaalia suomalaisesta hankehakemusten käsittelyprosessista ja vakavuuden arvioinnista. Tällöin materiaalia voidaan hyödyntää myös EU-tason harmonisoinnissa.

8. Muut asiat

Ei muita asioita.

9. Tiedoksi

14th FELASA congress 2019, Prague, June 10-13 2019_ <http://www.felasa2019.eu/>

EuroFAWC-kokous 25.-26.6.2019 (European Forum of Animal Welfare Councils)

FELASA Working Party report 2018: Classification and reporting of severity experienced by animals used in scientific procedures.

2 EPAA Calls for submission:

3Rs Student Grants for the FELASA, EUSAAT and EUROTOX congresses:

https://ec.europa.eu/growth/content/3rs-student-grants-2019-call-submissions_en

Refinement Prize 2019

https://ec.europa.eu/growth/content/refinement-prize-2019-call-submissions_en

TOKES-kokousten pöytäkirjat ja materiaalit maa- ja metsätalousministeriön hankesivulla:

aiempi kausi: <https://mmm.fi/hanke2?id=d21ebd48-5b88-4edc-bc2f-f7bca3a3a7f6>

nykyinen kausi: <https://mmm.fi/hanke2?tunnus=MMM036:00/2018>

10. Seuraavat kokoukset

29.8.2019 klo 9.30 – 15.30 , TOKES – Hankelupalautakunta - Hyvinvointiryhmät

5.11.2019 klo 12.30 – 15.30.

11. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.35.